

Staropolskie teksty i konteksty

Tom jubileuszowy,
poświęcony pracy twórczej
i organizacyjnej
Profesora Jana Malickiego
w siedemdziesiątą rocznicę
Jego urodzin

Staropolskie
teksty
i konteksty

Tom 8

**Tom jubileuszowy,
poświęcony pracy twórczej
i organizacyjnej
Profesora Jana Malickiego
w siedemdziesiątą rocznicę
Jego urodzin**

50^{lat}
**Uniwersytetu
Śląskiego**
w Katowicach

[Kup książkę](#)

Staropolskie teksty i konteksty

Tom 8

**Tom jubileuszowy,
poświęcony pracy twórczej
i organizacyjnej
Profesora Jana Malickiego
w siedemdziesiątą rocznicę
Jego urodzin**

pod redakcją
Teresy Banaś-Korniak
Beaty Stuchlik-Surowiak
Dariusza Rotta
i Jacka Kwoska

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2018

[Kup książkę](#)

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
MAREK PIECHOTA

Recenzent
PIOTR BOREK

Spis treści

Zamiast wstępu

7

Tabula gratulatoria

17

TERESA BANAŚ-KORNIAK

Grzechy, posty i bankiety a zdrowie fizyczne i duchowe siedemnastowiecznego sarmaty
na podstawie tomów poetyckich Daniela Bratkowskiego (1697) i Hiacynta Przetockiego (1653)

29

AGNIESZKA BUDZYŃSKA-DACA

Debata z perspektywy archeologii gatunków – od praktyki do teorii

45

IZABELA KACZMARZYK

Genologiczne uwarunkowania szkolnego dyskursu kronikarskiego. Rekonesans

63

MARCIN KIELBUS

Kazania Peregryna z Opola w świetle procesu świdnickich beginek z 1332 roku

81

WERONIKA KOCELA

Parada brodatych i łysych w *Ogrodzie fraszek* Wacława Potockiego

91

JACEK KWOSK

Doskonała poezja jako wizja człowieka doskonałego
Epopeja w ujęciu Macieja Kazimierza Sarbiewskiego

101

BEATA LUKARSKA

Uwagi o mądrości i potrzebie zdobywania wiedzy w wybranych przekazach pisarzy kościelnych
z XVII i XVIII wieku

115

LIBOR PAVERA

Tvůrčí činnost dvou českých badatelů o „literárním Slezsku“

133**JANA RACLAVSKÁ**Osiemnastowieczne reguły „dla świętego przedsięwzięcia, doświadczania a polepszania”
jako zabytek polszczyzny cieszyńskiej**149****ADAM REGIEWICZ**

„Bogurodzica” na współczesnej polskiej scenie muzycznej. Kilka słów o recepcji

159**JAN RODAK**Refleksy kultu św. Jana z Kęt w okresie przedbeatyfikacyjnym w materialnej spuściźnie
ks. Grzegorza Jana Zdźwiewskiego z Łasku
(na marginesie jubileuszu 250-rocznicy kanonizacji Świętego)**177****MARIOŁA ROKICKA**

Polski Roland, czyli o literackich kreacjach Stanisława Strusa

197**DARIUSZ ROTT***Metamorfozy* Owidiusza w przekładzie Stanisława Schneidra**209****KALINA SIKORA**

Lipy czarnoleskie, lipy borzęcińskie

Na podstawie twórczości Jana Kochanowskiego i Józefa Barana

223**BEATA STUCHLIK-SUROWIAK**„Wio Bury do góry”. Tajniki zbójckiego rzemiosła
w *Chronografii albo Dziejopisie żywieckim* Andrzeja Komonieckiego**235****PIOTR URBAŃSKI**

David Hoppius i jego parafrazy horacjańskie (prolegomena)

249

Indeks osobowy

259

Noty o Autorach i Redaktorach naukowych

269

W drugiej połowie piętnastego stulecia Kraków stał się stolicą europejskiej astrologii, którą wykładali tutaj znani profesorowie Akademii Krakowskiej, tacy jak Piotr Gaszowiec czy Jan z Głogowa. Z pewnością poświęcali swoje prognozyki różnym ważnym datom. Jedną z takich dat jest 24 stycznia. Tego dnia bowiem planety tworzą specjalną koniunkcję, a znaki zodiaku układają się w szczególny wzór.

Stoczona 24 stycznia 1588 roku bitwa pod Byczyną miała ogromne znaczenie polityczne. Hetman Jan Zamoyski, pokonując wojska arcyksięcia Maksymiliana Habsburga i jego stronników, przyczynił się do zachowania suwerenności Rzeczypospolitej wobec potęgi Habsburgów i umocnienia władzy Zygmunta Wazy. Piewcami byczyńskiego zwycięstwa – by wspomnieć bardziej rozpoznawalnych twórców – byli: Joachim Bielski (*Pieśń nowa o szczęśliwej potrzebie pod Byczyną z arcyksięciem Maksymilianem*), Stanisław Grochowski (*Holubek, albo dzieła rycerskie; Pieśni Kaliopy słowieńskiej na zwycięstwo pod Byczyną w r. p. 1588*), Stanisław Niegoszowski (*Ad Illustrissimum Principem Joannem Zomoiscium Epinicion*), Andrzej Schoneus (*Odea tres ad Joannem Zamoiscium*), Szymon Szymonowicz (*Flagellum livoris*), Jan Zawicki (*Charites słowieńskie*), Andrzej Zbylitowski (*De victoria reportata*), Jan Smolik (fraszka *Byczyna*) czy, walczący po stronie arcyksięcia Maksymiliana, Adam Czahrowski (*Treny i rzeczy rozmaite*).

U schyłku XVII wieku byczyński kupiec, Grzegorz Sosna, zapisał w kancjonałe anonimowy utwór *De Bicinensi Praelio*. Był on znany na ziemi opolskiej w wersji śpiewanej. Obecnie rękopiśmienny tekst *De Bicinensi Praelio*, mieszczący się w tak zwanej Tece Erzepkiego na stronach liczbowanych 252–253 b, znajduje się w Zbiorach Specjalnych Biblioteki Śląskiej (sygnatura R 69 III). Oto fragment tego utworu:

Posłuchajcież tego, namilsi krześcijanie,
Co się przydało roku już dawnego,

Tysiąc i pięćset a ośmdziesiątego
K' temu ósmego.

Dnia dwudziestego stycznia a czwartego
Tam przed Byczyną było wiele złego,
Gdzie ziemia drżała przed nieprzyjacielem,
Ludem gwałtownym.

Wspominając Bibliotekę Śląską w Katowicach – kluczowy w naszym regionie ośrodek nauki i kultury – dodać należy, że data 24 stycznia wiąże się z jej działalnością nie tylko poprzez byczyński rękopis. A zatem, by nie przedłużać zbytnio tej dygresji, powrócimy do powziętego zamiaru. Jest zaś zamiarem naszym opisać raczej skromnym piórem pamięci godne czyny Profesora Jana Malickiego urodzonego 24 stycznia 1948 roku.

Prof. zw. dr hab. Jan Malicki jest profesorem nauk humanistycznych, wybitnym humanistą, znawcą literatury staropolskiej oraz śląskiej, dyrektorem Biblioteki Śląskiej. Urodził się w Katowicach i właśnie z tym miastem – od siedemdziesięciu lat – związane jest jego życie prywatne oraz naukowe. W roku 1972 ukończył polonistykę na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego, następnie podjął pracę w Instytucie Filologii Polskiej UŚ jako asystent-stażysta. Swoje pierwsze kroki naukowe stawiał pod kierunkiem wybitnego humanisty i jednego z pionierów śląskiego literaturoznawstwa – profesora Jana Kazimierza Zaremby. To między innymi z jego inspiracji podjął prekursorskie badania nad spuścizną Wacława Potockiego, które zaowocowały pracą dokorską pod tytułem *Twórczość Wacława Potockiego wobec polskiej tradycji literackiej*. Książkowa wersja tej rozprawy, która ukazała się w roku 1980 pod tytułem *Słowa i rzeczy. Twórczość Wacława Potockiego wobec polskiej tradycji literackiej*, zdobyła wielkie uznanie jako pierwsza po latach synteza twórczości Potockiego i do dziś nie straciła swej aktualności, stanowiąc lekturę obowiązkową wszystkich badaczy zajmujących się twórczością barokowego poety.

W roku wydania tej książki, po półrocznym pobycie w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie, Jan Malicki ukończył pisanie rozprawy habilitacyjnej pod tytułem *Mity narodowe. Lechiada*. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 1981 roku, a książkowa wersja rozprawy została wydana w roku następnym. Podjął tutaj niezwykle istotne zagadnienie kształtowania się tożsamości narodowej i świadomości historycznej.

Kolejne „staropolskie” książki wydane w tym czasie to m.in. tomy studiów: *Legat wieku rycerskiego. Studia staropolskie* (1 wyd. – 1989, 2 wyd. – 2006) oraz *Pamięć i trwanie. Obrzeża staropolskiej kultury* (1995). Publikacje te zawierają szereg rozpraw interpretacyjnych dotyczących zwłaszcza tych utworów czy zagadnień w obrębie kultury dawnej, które – jak pisze Autor – „do dnia dzisiejszego budzą spory, polemiki, nierzadko zaś i namiętności wśród historyków literatury”.

Prace Jana Malickiego z tego okresu zawierają wiele pionierskich spostrzeżeń i uwag, które na trwałe weszły do kanonu współczesnego literaturoznawstwa polonistycznego i diametralnie zmieniły nasze myślenie o takich reprezentatywnych zabytkach kultury staropolskiej jak np. *Bogurodzica*, *Kronika polska* mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem czy *Treny* Jana Kochanowskiego.

Drugim, obok staropolszczyzny, obszarem zainteresowań naukowych Jana Malickiego stała się kultura literacka dawnego Śląska. Kontynuując dzieło swojego mistrza i promotora, Jana Kazimierza Zaremby, prowadził zakrojone na szeroką skalę badania źródłowe, których wyniki zostały opublikowane m.in. w książkach: *Laury, togi, pastorały. Szkice o kulturze renesansowego Śląska* (1983), *Początki sporów o polskość i niemieckość Śląska* (1987) oraz *Józefa Łompy żywot niepokorny* (1 wyd. – 1990, 2 wyd. – 1997). Podobnie jak książki „staropolskie”, również i „śląskie” publikacje Jana Malickiego zawierają wiele pionierskich spostrzeżeń, które stały się podstawą współczesnego, nowoczesnego myślenia o Śląsku i „śląskości”.

Jan Malicki znalazł się także w prestiżowym gronie autorów „Śląskiego Korbuta” – *Bibliografii piśmiennictwa polskiego na Śląsku w XVII i XVIII w.* pod redakcją Jana Zaremby (1980) – niezwykle cennej publikacji porządkującej dotychczasową wiedzę o kulturze literackiej Śląska. W roku 1995 Jan Malicki został profesorem tytularnym.

Profesor Jan Malicki jest jednym z najwybitniejszych znawców literatury staropolskiej oraz śląskiej. Jego dorobek naukowy po roku 1995 obejmuje kilkakaset pozycji, w tym m.in. książki: *Pisał się z Potoka. Studium o Wacławie Potockim w trzechsetną rocznicę śmierci* (1996), *Poezja wigilijnej nocy* (1998), *Panno, ale nie Ty. Rozważania różne o Apollinie i muzach* (1998), *Mitologia narodowa* (1999), *Bogurodzica* (1999); prace redakcyjne – m.in. serie wydawnicze (samodzielnie lub współautorskie): „Staropolskie teksty i konteksty”, „Śląskie Miscellanea”, „Folia Scientia Bibliothecae Silesianae”, „Biblioteka Piśmiennictwa Śląskiego”, „Epizody”, „Śląski Wawrzyn Literacki”, „Śląscy uczeni. O tych, co odeszli”, „In gremio. Od dawności do współczesności” oraz kilkakaset rozpraw i artykułów naukowych.

Wspomniane opracowania książkowe z tego okresu zawierają przede wszystkim pogłębienie oraz uszczegółowienie dotychczasowych badań nad zabytkami staropolskiego piśmiennictwa i dawnej kultury. Nieco inny charakter ma najnowsza (2016) publikacja Jana Malickiego, zatytułowana *Jeszcze nowsze podróże Guliwera: asocjacje kulturowe*. Jest to zbiór mikroesejów na różne tematy związane z szeroko pojętą kulturą – dawną i współczesną. Wspólnym motywem wszystkich tych niezwykle erudycyjnych tekstów jest książka, a problemem, który zdaje się najbardziej interesować Autora, jest miejsce, jakie zajmuje ona w rozmaitych przestrzeniach historyczno-kulturowych i w świadomości kolejnych pokoleń czytelników.

Nie do przecenienia jest działalność edytorska Profesora Jana Malickiego. Z jego inicjatywy i dzięki jego badaniom (lub we współpracy z innymi badaczami) zostały wydane dzieła śląskich pisarzy i działaczy, m.in.: Konstantego Damrota, Karola Miarki, Józefa Lompy, a także rozprawy zapomnianych uczonych, takich jak m.in. Juliusz Zborowski, Stanisław Smolka, Teodor Zawacki.

Działalność edytorska Profesora obejmuje również zabytki literatury dawnej, takie jak: *Oratio Dominica* (wielojęzyczna edycja modlitwy pańskiej ze zbiorów Biblioteki Śląskiej), *Legenda o Świętej Jadwidze* (wydana z rękopisu znajdującego się w BŚ) oraz *Postny obiad albo Zabaweczka* Hiacynta Przetockiego. Na podkreślenie zasługuje, że ta ostatnia edycja jest efektem wspólnej pracy pro-seminaryjnej studentów III roku filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego, którzy pod kierunkiem Profesora zdobywali swoje pierwsze doświadczenia naukowo-badawcze. Stanowi ona zarazem jeden z wielu dowodów inspirującego wpływu, jaki Profesor, poprzez swoją osobowość i autorytet, wywiera na studencką młodzież, która – niezmiennie od lat – tłumnie przybywa na jego seminaria magisterskie i doktoranckie, zainspirowana przede wszystkim niezwykłymi, legendarnymi już wręcz, wykładami z literatury staropolskiej, które Profesor prowadzi od 1984 roku dla studentów I roku filologii polskiej UŚ. Niezapomniane są jego wykłady o *Bogurodicy* czy Gallu Anonimie. Cykl wykładowy kończy egzamin z literatury średniowiecza i renesansu, który przez wiele lat odbywał się w zimowej sesji egzaminacyjnej, corocznie 24 stycznia, w dniu urodzin Profesora i – co zawsze podkreślał – w kolejne rocznice bitwy pod Byczyną.

O sile wpływu Profesora na młodych ludzi świadczy również fakt, iż stworzył on własną szkołę – wychował liczne grono uczonych, którzy, teraz już samodzielnie, prowadzą badania naukowe i starają się inspirować kolejne pokolenia studentów. Spośród wychowanków Profesora, którzy uzyskali stopnie oraz tytuły naukowe i pracują lub pracowali na uniwersytetach, można wymienić m.in.: prof. dr. hab. Piotra Wilczka, prof. dr. hab. Dariusza Rotta, prof. dr. hab. Piotra Urbańskiego, dr. hab. Teresę Banaś-Korniak, prof. UŚ, dr. hab. Adama Regiewicz, prof. AJD, dr. hab. Agnieszkę Budzyńską-Dacę, dr. hab. Beatę Stuchlik-Surowiak, dr. Izabelę Kaczmarzyk, dr. Jacka Kwoska. Liczne grono wypromowanych przez Profesora doktorów pracuje ponadto w szkołach, bibliotekach, redakcjach gazet i innych instytucjach kultury.

W 2011 roku Profesor Jan Malicki, w trakcie uroczystości jubileuszowej, która odbyła się na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, odebrał z rąk swoich wychowanków oraz współpracowników i przyjaciół tom pod tytułem *Liber amicorum. Proffessoris Ioannis Malicki* (pod. red. D. Rotta i P. Wilczka, przy współudziale B. Stuchlik-Surowiak) będący zbiorem dedykowanych mu artykułów z zakresu literatury i kultury staropolskiej oraz śląskiej, a także historii prasy, bibliografii, leksykografii, teatrologii oraz literatury romantycznej, młodopolskiej i współczesnej. Jak zaznaczyli we *Wstępie* redaktorzy, książka ta

„ma stanowić przynajmniej częściową spłatę długu” zaciągniętego u Profesora przez uczniów, którym zawsze służy dobrą radą, pomocą, wsparciem i inspiracją.

Profesor Jan Malicki współpracował lub współpracuje z uniwersytetami w Ostrawie, Szczecinie oraz z Akademią Muzyczną w Katowicach. Wykładał również m.in. w: Brnie, Cambridge, Granadzie, Karwinie, Neapolu, Pradze, Rzymie, Skopje, Sankt Petersburgu i Wilnie. Był recenzentem doktoratu *honoris causa* dla Tadeusza Różewicza oraz inicjatorem przyznania tego tytułu przez Uniwersytet Śląski Eugène’owi Ionesco.

W roku 2002 Jan Malicki został powołany na najwyższe stanowisko uniwersyteckie – profesora zwyczajnego.

Profesor Jan Malicki pełnił w swojej macierzystej uczelni funkcje: zastępcy dyrektora Instytutu Nauk o Literaturze (1974–1980), prodziekana Wydziału Filologicznego (1982–1985), dziekana Wydziału Filologicznego (1987–1990). Dokonane w tym okresie, dzięki jego staraniom, przeniesienie polonistycznej części Wydziału Filologicznego UŚ z Sosnowca do Katowic stanowi jeden z najważniejszych momentów w dziejach tego wydziału.

Od roku 1991 Profesor Jan Malicki jest kierownikiem Zakładu Historii Literatury Średniowiecza i Renesansu. Do jego ważnych zasług organizacyjnych dodać jeszcze należy uwieńczone sukcesem starania o stworzenie na Wydziale Filologicznym UŚ Katedry Filologii Klasycznej czy realizowane w trybie jakże bliskim Profesorowi – wędrownego humanisty – długoletnie peregrynacje na polonistyki w Szczecinie i Ostrawie.

Profesor Jan Malicki jest redaktorem naczelnym „Guliwera. Kwartalnika o książce dla dziecka” oraz periodyku „Książnica Śląska”. Pełnił funkcję przewodniczącego, później wiceprzewodniczącego oraz członka Krajowej Rady Bibliotecznej przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz członka Rady do Spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego, wiceprzewodniczącego, później członka Rady Naukowej Biblioteki Narodowej, wiceprzewodniczącego Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, przewodniczącego Rady Programowej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu, przewodniczącego Rady Programowej Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach, przewodniczącego, później członka Kapituły Nagrody Feniks 2006 – Stowarzyszenia Wydawców Książki Katolickiej, przewodniczącego Rady Naukowej czasopisma „Bibliotheca Nostra”, przewodniczącego Rady Naukowej „Zarania Śląskiego. Seria druga”, przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Kongresu Języka Polskiego, przewodniczącego Sekcji Piśmiennictwa Śląskiego Oddziału PAN w Katowicach.

Zasiadał lub zasiada w: Radzie Naukowej Głównej Biblioteki Lekarskiej w Warszawie, Regionalnej Konferencji Rektorów Szkół Akademickich, Radzie Naukowo-Programowej Międzynarodowego Centrum Studiów Śląskich przy Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich, Zespole Sterującym ds. Zakupu Nowości Wydawniczych do Bibliotek, Radzie Programowej Muzeum Prasy Ślą-

skiej w Pszczynie, Radzie Programowej Filharmonii Śląskiej, Komisji Historii Śląska PAU, Śląskiej Radzie Przyjaciół Harcerstwa, Sekretariacie Nagrody im. Karola Miarki, kapitułach nagród: im. Wojciecha Korfatego, im. Juliusza Ligonia, im. Emila Szramka.

Od roku 1991 Jan Malicki jest dyrektorem Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Jako inwestor doprowadził do wybudowania i otwarcia 24 października 1998 roku nowego gmachu książki, w ocenie międzynarodowego zespołu ekspertów – jednego z najnowocześniejszych w Europie. Obecnie księgozbiór Biblioteki liczy ponad 2 miliony woluminów.

Oprócz funkcji prymarnych, takich jak gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów, Biblioteka Śląska prowadzi też działalność konserwatorską. W roku 1995, z inicjatywy dyrektora Malickiego, utworzono Pracownię Konserwacji Książki, w której przeprowadzono m.in. konserwatorskie zabezpieczenie słynnej Biblioteki Jasnogórskiej oraz krakowskiej Biblioteki OO. Paulinów na Skałce. W Bibliotece Śląskiej konserwowano też kolekcję Archiwum Powstań Śląskich, znajdującą się w Instytucie Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku.

Z inicjatywy Jana Malickiego ustanowiono także wiele nagród, którymi honorowane są osoby zasłużone dla świata kultury i nauki (m.in. *Amicus Librorum*, „Śląski Wawrzyn Literacki”, „Nagroda Śląskiego Środowiska Bibliotekarskiego im. Józefa Lompy”).

Śpośród realizowanych przez Bibliotekę Śląską projektów poczesne miejsce zajmują: Międzynarodowy Przegląd Ekslibrisu oraz Śląska Fotografia Prasowa, szczególnie zaś Ogólnopolski Festiwal Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej (wspólne przedsięwzięcie Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego, Akademii Sztuk Pięknych oraz Biblioteki Śląskiej), uhonorowany w 2011 roku w Krakowie Nagrodą im. Marii Weryho-Radziwiłłowicz.

W Bibliotece Śląskiej – co należy szczególnie podkreślić – podejmowane są liczne przedsięwzięcia mające na celu aktywizację kulturalną osób niepełnosprawnych oraz wykluczonych społecznie. Zgodnie z tym założeniem utworzony został Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny Biblioteki Śląskiej, mieszczący się w budynku przy ul. Ligonii 7 w Katowicach, który pełni rolę ośrodka metodycznego dla bibliotek samorządowych województwa śląskiego w zakresie biblioterapii. W ramach swojej działalności agenda realizuje wiele przedsięwzięć adresowanych do różnych grup społecznych. Uczestniczą w nich m.in. osoby niepełnosprawne, uczniowie, seniorzy, a także osadzeni i więźniowie. Śpośród wielu działań podejmowanych przez Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny wyróżnić należy:

- a) zainicjowanie ogólnopolskiej bazy prezentacji multimedialnych zaopatrzonych w audiodeskrypcję. Baza jest efektem warsztatów szkoleniowych dla bibliotekarzy z województwa śląskiego w ramach projektu „Zilustruj mi słowem świat” dofinansowanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Baza pozwala instytucjom zajmującym się upowszechnianiem kultury na or-

ganizację spotkań także dla niewidomych i słabowidzących, a tym samym poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- b) udostępnianie przestrzeni wystawienniczej, w której eksponowane są prace przedstawicieli grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to miejsce debiutu wielu artystów, dające możliwość prezentacji ich dzieł szerokiemu kręgowi odbiorców
- c) podpisanie (27 marca 2012 r.) porozumienia pomiędzy Biblioteką Śląską w Katowicach a Aresztem Śledczym w Katowicach, mającego na celu prowadzenie przez pracowników Biblioteki działań kulturalno-oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem promocji książki i czytelnictwa. W ramach porozumienia prowadzony jest cykl prelekcji „Spotkania ze sztuką” oraz Dyskusyjny Klub Książki
- d) prowadzenie spotkań warsztatowych dających możliwość tworzenia i sprawdzania nowych form terapii na podstawie doświadczeń grupy. Twórcownia „FORMA-T” to nazwa programu, który wykorzystuje arteterapię w rozwoju osobowości uczestników.

Znakiem rozpoznawalnym książnicy jest też Śląska Biblioteka Cyfrowa – projekt, którego celem jest prezentacja w Internecie kulturowego dziedzictwa Śląska. Oprócz Biblioteki Śląskiej oraz Uniwersytetu Śląskiego w przedsięwzięciu uczestniczą także biblioteki miejskie, gminne, stowarzyszenia społeczne i grupa wolontariuszy. Do ważnych obowiązków dyrektora w ramach tego projektu należy nadzór merytoryczny nad siecią 813 bibliotek województwa śląskiego. Z inicjatywy Profesora Jana Malickiego utworzono także Śląską Internetową Bibliotekę Zbiorów Zabytkowych. Głównym celem projektu było poszerzenie dostępu do cennych dzieł piśmiennictwa o znaczeniu ponadregionalnym, który ze względów ochronnych jest ograniczony. Profesor Malicki podjął – zakończone sukcesem – starania o zaliczenie tego zbioru do Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

W roku 2012 rozpoczęły działalność dwie ważne instytucje funkcjonujące w ramach Biblioteki Śląskiej: Dom Oświatowy BŚ oraz Instytut Badań Regionalnych BŚ. Dwa główne projekty realizowane obecnie przez IBR to *Podręcznik dla Uczniów Województwa Śląskiego* oraz *Encyklopedia Województwa Śląskiego*.

Z inicjatywy Profesora Jana Malickiego w Bibliotece Śląskiej organizowane są corocznie liczne konferencje, wystawy oraz koncerty – m.in. w ramach cyklu *Filharmonia w Starej Bibliotece*.

Biblioteka Śląska, jako instytucja, została uhonorowana wieloma nagrodami i wyróżnieniami. Najważniejsze z nich to:

- a) nagroda dla najlepszej inwestycji w województwie katowickim (1998)
- b) medal *Bibliotheca Magna-Perennisque* – przyznany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich za wkład w dzieło polskiego bibliotekarstwa (1998)

- c) medal *Gaudium et Spes* – przyznawany przez Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT za szczególną aktywność w niesieniu pomocy niepełnosprawnym (2002)
- d) srebrny medal im. J. Masaryka Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Czeskiej za długoletni aktywny wkład w rozwój polsko-czeskiej współpracy kulturalnej (2007)
- e) honorowa Nagroda im. Wojciecha Korfatego za działalność na rzecz ochrony dziedzictwa kulturalnego (2008)
- f) Złota Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Województwa Śląskiego” przyznana przez Sejmik Województwa Śląskiego (2010)
- g) srebrny medal „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*” (2010)
- h) nagroda i tytuł Strażnika Dziedzictwa Rzeczypospolitej *Custos Monumentorum Rei Publicae* w kategorii „Nagroda krajowa dla instytucji” przyznana przez Senat RP (2015).

Profesor Jan Malicki jest również laureatem wielu indywidualnych nagród i wyróżnień. Do najważniejszych należą (w ujęciu chronologicznym):

- a) Nagroda i Medal Zygmunta Glogera (1996)
- b) Laur Górnośląskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk im. Walentego Roździeńskiego „za badania naukowe i wkład w rozwój śląskiej humanistyki” (1997)
- c) Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1998)
- d) odznaka „Zasłużony Działacz Kultury” (1998)
- e) Nagroda Prezydenta Miasta Katowice w dziedzinie kultury „za wielką pracę i wysiłek, które przyczyniły się do zrealizowania wizji stworzenia nowoczesnego gmachu Biblioteki Śląskiej oraz za prace badawcze i popularyzację zasoby piśmiennictwa śląskiego” (1998)
- f) Honorowa Odznaka Miasta Katowice przyznana przez Przewodniczącego Rady Miejskiej i Prezydenta Katowic „w uznaniu szczególnego wkładu w rozwój i rozświetlanie Katowic” (1998)
- g) medal „W dowód uznania” przyznany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich „za zasługi dla bibliotekarstwa” (1998)
- h) medal „Zasłużony Kulturze *Gloria Artis*” (2006)
- i) złota odznaka honorowa „Zasłużony dla Rozwoju Województwa Śląskiego” (2006)
- j) odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2007)
- k) „Śląski Szmaragd” przyznany przez Kapitułę Diecezji Katowickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP (2009)
- l) Medal Komisji Edukacji Narodowej (2009)
- m) „Perła Śląska”, przyznana przez redakcję miesięcznika „Śląsk” za wybitne dokonania twórcze i zasługi dla regionu (2010)
- n) nagroda *Lux ex Silesia* przyznawana przez metropolię katowickiego ks. abp. Damiana Zimonia osobom, „które w działalności naukowej lub artystycznej

ukazują wysokie wartości moralne i wnoszą trwały ślad w kulturę Górnego Śląska” (2011)

- o) Nagroda im. Stanisława Ligonia, przyznana przez Polskie Radio Katowice (2012)
- p) Platynowy Laur Umiejętności i Kompetencji w kategorii Kultura i Media, przyznany przez Regionalną Izbę Gospodarczą (2013)
- q) tytuł Człowieka Roku 2013 Miasta Katowice w plebiscycie zorganizowanym przez „Dziennik Zachodni” i portal „nasze miasto.pl” (2014)
- r) nagroda „Żeleźniok Karlika” przyznana przez Polskie Radio Katowice za propagowanie śląskości i silesiaków (2015)

oraz najnowszy tytuł Honorowego Ambasadora Kongresów Polskich (2017) nadany przez Polską Organizację Turystyczną i Stowarzyszenie „Konferencje i Kongresy w Polsce”, i wręczony 14 września 2017 r. w Krakowie.

Parafrazując słowa Anonima zwanego Gallem (osoba i dzieło naszego pierwszego kronikarza stanowią przecież ważny aspekt badań naukowych Profesora), stwierdzić musimy: „Gdybyśmy z osobna chcieli opisać wszystkie godne pamięci czyny i słowa Profesora Jana Malickiego, to tak, jak gdybyśmy mozolili się, by piórem po kropelce wyczerpywać ocean!”

Mając zaś w pamięci fragment dedykacji, którą Profesor umieścił we *Wstępie* do drugiego wydania książki *Legat wieku rycerskiego*, a która brzmi następująco: „Moim uczniom i uczniom moich uczniów książkę tę poświęcam”, pragniemy się teraz odwdziżyć, dedykując naszemu Mistrzowi ten tom – zbiór artykułów naukowych jego uczniów i uczniów jego uczniów.

Redaktorzy tomu

Tabula gratulatoria

KARINA BANASZKIEWICZ
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

TERESA BANAŚ-KORNIAK
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

WIESŁAW BANYŚ
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

MARIA BARŁOWSKA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JAN BARON
mgr, Biblioteka Śląska

ZUZANNA BARON
mgr, Biblioteka Śląska

EWA BARTNIK
Biblioteka Śląska

LUCJAN BĄBOLEWSKI
mgr, Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

JACEK MIROŚLAW BŁASZCZYK
prof. dr hab., Filharmonia Śląska im. Henryka Mikołaja Góreckiego

PIOTR BOREK

prof. dr hab., Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie

GRAŻYNA BORKOWSKA

prof. dr hab., Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk

ANDRZEJ BOROWSKI

prof. dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie,
Polska Akademia Umiejętności

PAWEŁ BRAUN

mgr, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku

PAULINA BUCHWALD-PELCOWA

prof. dr hab., Biblioteka Narodowa w Warszawie

ANDRZEJ BUCK

dr, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze,
Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

AGNIESZKA BUDZYŃSKA-DACA

dr hab., Uniwersytet Warszawski

ELWIRA BUSZEWICZ

dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

TADEUSZ CHROBAK

mgr, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smółki w Opolu

BARBARA CZAJKA

mgr, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
w Łodzi

ANNA CZARNOWUS

dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ANTONI CZYŻ

dr hab., Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

RENATA DAMPC-JAROSZ
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JOANNA DEMBIŃSKA-PAWELEC
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

AGATA DUDA-KOZA
dr, Biblioteka Śląska

ADAM DZIADEK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

KAMILA FALIŃSKA
mgr, Biblioteka Śląska

DOROTA FOX
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JOLANTA GADEK
mgr, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

JULIAN GEMBALSKI
prof. dr hab., Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

GRAŻYNA GOLIK-SZARAWARSKA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ELŻBIETA GONDEK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

BEATA GONTARZ
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ALBERT GORZKOWSKI
prof. dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

BEATA GÓRA
Biblioteka Śląska

RADOSŁAW GRZEŚKOWIAK
dr hab., Uniwersytet Gdański

JOLANTA GWIOŹDZIK
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ANNA GUZY
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

PRZEMYSŁAW JAŁOWIECKI
prof. dr hab., Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

ALEKSANDRA JANOWSKA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

MARIOLA JARCZYKOWA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JERZY JAROSIK
prof. dr hab., Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

KRZYSZTOF JAROSZ
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

DARIUSZ JAWORSKI
mgr, Instytut Książki, Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych w Poznaniu

EDWARD JAWORSKI
mgr, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta
w Gorzowie Wielkopolskim

LESZEK JODLIŃSKI
mgr, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu

ADOLF JUZWENKO
dr, Zakład Narodowy im. Ossolińskich

IZABELA KACZMARZYK
dr, Akademia Ignatianum w Krakowie

ZBIGNIEW KADŁUBEK
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JOANNA KAMIŃSKA
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

MARTA KASPROWSKA-JARCZYK
dr, Biblioteka Śląska

MARCIN KIELBUS
mgr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

JOANNA KISIEL
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

MARIAN KISIEL
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

KRYSTYNA KLESZCZOWA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

AGNIESZKA KOBRZYCKA
dr hab., Uniwersytet Łódzki

WERONIKA KOCELA
dr, Uniwersytet Śląski

EWA KOSOWSKA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JAN KOZŁOWSKI
dr, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

ROMAN KRZYWY
dr hab., Uniwersytet Warszawski

SŁAWOMIR KUFEL
dr hab., Uniwersytet Zielonogórski

DANUTA KÜNSTLER-LANGNER
prof. dr hab., Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

MICHAŁ KURAN
dr hab., Uniwersytet Łódzki

JACEK KUREK
dr, Muzeum w Chorzowie

JACEK KWOSEK
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

JAKUB Z. LICHAŃSKI
prof. dr hab., Uniwersytet Warszawski

JACEK ŁYSZCZYNA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

BEATA ŁUKARSKA
dr, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

IWONA MACIEJEWSKA
dr hab., Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

TOMASZ MAKOWSKI
dr, Biblioteka Narodowa

ANDRZEJ MARCINKIEWICZ
mgr, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny
w Olsztynie

BARBARA MARESZ
dr, Biblioteka Śląska

MAREK MASNYK
prof. dr hab., Uniwersytet Opolski

ROMAN MAZURKIEWICZ
prof. dr hab., Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie

JAN MIODEK
prof. dr hab., Uniwersytet Wrocławski

WACŁAW MIODEK
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

AGNIESZKA MIŚKIEWICZ
mgr, Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich,
Zespół Szkół Społecznych nr 1

ZDZIŚŁAWA MOKRANOWSKA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ANNA MUSIALIK
dr, Biblioteka Śląska

MAREK NALEPA
dr hab., Uniwersytet Rzeszowski

JAKUB NIEDŹWIEDŹ
dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

BERNADETA NIESPOREK-SZAMBURSKA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

KRZYSZTOF NIERZWICKI
dr, Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu, Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu

ALINA NOWICKA-JEŻOWA
prof. dr hab., Uniwersytet Warszawski

JACEK NOWIŃSKI
mgr, Biblioteka Elbląska

KRZYSZTOF OBREMSKI
prof. dr hab., Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

RENARDA OCIECZEK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

EWA OGŁOZA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JAROSŁAW PACEK
dr, Biblioteka Narodowa

KS. MAREK PANEK
dr, Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne w Katowicach

MAGDALENA PASTUCH
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JERZY PASZEK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

LIBOR PAVERA
prof. Ph.D, CSc, Vysoká Škola Ekonomická v Praze,
Akademia Humanistyczno-Techniczna w Bielsku-Białej

DARIUSZ PAWELEC
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

WERONIKA PAWŁOWICZ
dr, Biblioteka Śląska

MAREK PIECHOTA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

AGNIESZKA PIELA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

DIANA PIETRUCH-REIZES
dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

ZDZISŁAW PIETRZYK
prof. dr hab., Biblioteka Jagiellońska Uniwersytetu Jagiellońskiego

ROMUALDA I MAREK PIĘTKOWIE
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

GRAŻYNA PIOTROWICZ
mgr inż., Uniwersytet Wrocławski, Biblioteka Uniwersytecka

BEATA POPCZYK-SZCZĘSNA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

EWA POTRZEBNICKA
mgr, Biblioteka Narodowa w Warszawie

MARIA PRÓCHNICKA
dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

BERNADETTA M. PUCHALSKA-DĄBROWSKA
dr hab., Uniwersytet w Białymstoku

JACEK PURCHLA
prof. dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

ANDRZEJ RACHUBA
prof. dr hab., Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa

JANA RACLAVSKA
doc. Paed.Dr, Ph.D., Ostravska Univerzita

ADAM REGIEWICZ
dr hab., Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

JERZY REIZES-DZIEDUSZYCKI
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

ARTUR REJTER
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JAN RODAK
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

MARIOLA ROKICKA
dr, Biblioteka Śląska

TERESA ROSZKOWSKA
dr, Biblioteka Śląska

DARIUSZ ROTT
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ALICJA SACEWICZ-KUDUK
mgr, Krajowa Rada Biblioteczna

AGNIESZKA SIKORA
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

KALINA SIKORA
dr, Biblioteka Śląska

MICHAŁ SKOP
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

MAGDALENA SKÓRA
mgr, Biblioteka Śląska

ALDONA SKUDRZYK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

MAREK SKWARA
prof. dr hab., Uniwersytet Szczeciński

TADEUSZ SŁAWECKI
mgr, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego
w Lublinie

EWA SŁAWEK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

TADEUSZ SŁAWEK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

JACEK SOSZYŃSKI
dr hab., Instytut Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów
Polskiej Akademii Nauk

KRYSTYNA STASIEWICZ
prof. dr hab., Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ELŻBIETA STEFAŃCZYK
mgr, Biblioteka Narodowa

EWA STELMACHOWSKA
mgr, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy

PAWEŁ STĘPIEŃ
prof. dr hab., Uniwersytet Warszawski

BEATA STUCHLIK-SUROWIAK
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

HELENA SYNOWIEC
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

BOŻENA SZALAŚTA-ROGOWSKA
dr, Uniwersytet Śląski w Katowicach

GRAŻYNA BARBARA SZEWCZYK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

IRENEUSZ SZCZUKOWSKI
dr hab., Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

JOLANTA SZULC
dr inż., Uniwersytet Śląski w Katowicach

KS. JERZY SZYMIK
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

MATEUSZ ŚCIAŻKO
mgr, Biblioteka Śląska

WOJCIECH ŚMIEJA
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ROBERT TALARCZYK
mgr, Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach

KATARZYNA TAŁUĆ
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ROBERT TOMANEK
dr hab., Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

JACEK TOMASZCZYK
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ZOFIA TYLEWSKA-OSTROWSKA
dr, Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk

KRZYSZTOF UŃŁOWSKI
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

PIOTR URBAŃSKI
prof. dr hab., Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

WACŁAW WALECKI
prof. dr hab., Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

JOANNA WILK-RACIĘSKA
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ALEKSANDER WILKOŃ
prof. dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

TERESA WILKOŃ
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

URSZULA WITKOWSKA
mgr, Biblioteka Śląska

JADWIGA WOŹNIAK-KASPEREK
prof. dr hab., Uniwersytet Warszawski

MAŁGORZATA WÓJCIK-DUDEK
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ADAM ZAJĄC
prof. dr hab., Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki
w Katowicach

PIOTR ZAWOJSKI
dr hab., Uniwersytet Śląski w Katowicach

ZOFIA ZIELIŃSKA
prof. dr hab., Uniwersytet Warszawski

ELŻBIETA BARBARA ZYBERT
prof. dr hab., Uniwersytet Warszawski

A

Aftoniusz z Antiochii 56–57, 60
Alkidamas 53
Anaksymenes 54, 55–56
Andrews James Petit 252
Anna, ślepa (ceca Anna) 85
Anna, św. 187, 188
Anonim zwany Gallem 10, 15, 64
Anscombe Gertrude Elisabeth Margaret 102, 111
Apoloniusz Molona 56
Apsines z Gadary 57
Arystoteles 47, 51–55, 59, 103, 105–106, 110–111
Assel Heinrich 253, 257
Assman Jan 77
August II, król Polski 30, 150
August III, król Polski 180
Avancini Nicolas 253
Awianowicz Bartosz 56–57, 59

B

Bachtin Michaił 46, 59
Baczyński Krzysztof Kamil 160
Bagrickij Eduard 144–146
Bakalarczyk Tomasz, zbójnik 242
Balbus Stanisław 169, 175
Balde Jacob 253
Banaś-Korniak Teresa 10, 29, 38, 42–44, 203, 206, 235, 246

Bańkowski Andrzej 46, 59
Bar Joachim Roman 128
Bár Zdeněk 144
Baran Józef 223–233
Baranowski Bohdan 237, 246
Barłowska Maria 198, 202, 205
Barnaś Daniel 172, 175
Barycz Henryk 180, 192
Bauer Zbigniew 46, 59, 60
Bąk Ludwik 70, 77
Bednář Kamil 142
Beneš Bohuslav 134, 147
Beránková Anna 137
Bernard z Clairvaux, św. 121, 128
Bezruč Petr 142–146
Bielski Joachim 7, 202
Bielski Marcin 64, 202
Bieniarzówna Janina 179–180, 189–190, 192
Bienięda Jacek 116–117, 128
Biezanowski Stanisław 180, 192–193
Bilovský Bohumír Hynek Josef 139
Biriulina Olena 30
Birkenmajer Aleksander 179–180, 192
Błoński Jan 198, 204–205
Bochořák Klement 142
Bockenheim Krystyna 36, 42
Bogucka Maria 236, 243, 246
Bolesław Wstydlivy 200
Bolewski Jacek 191, 193

Bond Ioannes 251–252
Borák Měčislav 150, 156
Borek Piotr 30–31, 40–42
Borkowski Andrzej 97, 99, 178, 195
Borowski Leon 210, 220
Borysowska Agnieszka 250, 257
Braine Jehan de 162
Branham Robert J. 46, 59
Bratkowski Daniel 29–44
Bravo Benedetto 48–49, 59
Broniarczyk Joanna 69, 77
Brożek Jan 179–180, 192
Brückner Aleksander 30, 42, 91–92, 99, 209
Buchwald-Pelcowa Paulina 32, 42, 229, 232
Bukała Marcin 186, 193
Bukovanský Karel Jaromír 135
Burchard Dorota 151, 155
Burchard Jarosław 151, 155
Burridge R.A. 56, 59
Bury Sebastian, zbójnik 235, 241, 244, 245, 247
Bystron Jan Stanisław 36–37, 42

C

Cassola Filippo 47, 59
Cassone Kim 173
Cegiela Sylwia 42
Čelakovský František Ladislav 135
Čep Tomáš 137
Černý Václav 141–142
Četyna Bohumír 144, 145
Chalecki Mikołaj Krzysztof 54, 59
Chamera-Nowak Agnieszka 186, 191, 192
Chemperek Dariusz 30, 42
Chmielewski Adam 103, 112
Chmielowski Piotr 210
Chodkiewicz Jan Karol 92
Chojcka Ewa 188, 190, 192
Chomętowski Jan 40, 42
Chomiński Józef 162, 175
Chrystus Jezus 38, 117–119, 122–124, 128–129, 151, 153, 183–185, 188, 204, 253

Chudziński Edward 46, 59, 60
Chwalewik Edward 184, 187, 190, 192
Chwedeńczuk Bohdan 102, 111
Cichocka Helena 57, 59
Cieślak Beata 42
Cohen David 49
Colin Didier 223, 231
Conrady Karl Otto 249, 257
Cope David 170
Cox Christoph 170, 175
Crocker Lionel 51, 59
Cyceron 53, 56, 107
Czaplejewicz Eugeniusz 46, 59
Czaplińska Joanna 153, 156
Czarniecki Stefan 92
Czarski Bartłomiej 184, 192, 199, 206

Ć

Ćwikliński Ludwik 209

D

Dacka-Górzyńska Iwona 237, 246
Davidson William 39
Dąbrowka Andrzej 160, 175
Dąsał Mateusz 66, 77
De Landtsheer Jeanine 254, 257
Delumeau Jean 32, 42
Dembowski Ignacy 72, 73
Diels Hermann Alexander 209
Diogenes Laertios 52–53, 59
Diomedes 101
Długosz Jan 22, 25, 64, 163, 200
Dmitruk Krzysztof 178, 192
Dobrovský Josef 135
Dominik, św. 84–86, 88
Dreschow Behrnardus 251
Drexeliusz Hieremiasz 40, 42
Drozd Jan 144–145
Družbicki Kasper SJ, ks. 116, 123, 126, 128, 185, 195
Dryjacki Fulgenty 121, 125
Dubrovská Teresa 143–146
Dudek Regina 242
Dudek Tomasz 240
Durčák Josef (zob. Šajtar Drahomír)

Dvořáček Karel 140
Dwornicka Irena 237
Dziadek Adam 171, 175
Dziechcińska Hanna 178, 189, 192, 193

E

Eco Umberto 171, 175
Ellinger Georg 249, 257
Elżbieta Lukrecja 150
Epaminondas 205
Erben Karel Jaromír 135
Estreicher Karol 29
Eustachiewicz Maria 38, 42

F

Figiel Joanna 42
Flaceliere Robert 50, 59
Foss Lukas 170
Four Jean du 253
Franciszek Ksawery, św. 121–122, 128
Franke Jan Nepomucen 179–180, 192
Freedman Aviva 56, 61
Fryderyk Wilhelm I 149
Furman Wojciech 46, 61

G

Gall Anonim (zob. Anonim zwany Gal-
lem)
Gasidło Władysław, ks. 177–178, 180,
192–193
Gawrecki Dan 150, 156
Geach Peter Thomas 102, 111
Gertruda ze Świdnicy 85
Gloger Zygmunt 14, 39, 42, 92, 99
Głębicka Ewa Jolanta 189, 193
Goliński Janusz K. 32, 42
Gołdyn Piotr 75, 77
Gołębiowski Łukasz 95, 99
Gorgiasz z Leontinoi 53
Gorzkowski Albert 53, 60
Góra Jan, zbójnik 241
Górski Grzegorz 50
Górski Karol 116, 128, 185, 193
Grabowski Ambroży 177, 193
Grignon de Montfort Ludwik Maria, św.
185, 193

Grimal Pierre 211
Grodziski Stanisław 237, 246
Groicki Bartłomiej 236
Gross Alan G. 52, 61
Gruszecki Sebastian, zbójnik 245
Grzenia Jan 46, 60
Grześkowiak Radosław 30, 42
Gudrichová Emilie Maria 144
Gzyl Paweł 172, 175

H

Hageneder Fred 225, 232
Hajdukiewicz Leszek 179–180, 193
Hála Bohuslav 136
Handzel Karel 140
Hansen Mogens 48–50
Hartman z Pilzna OFM 83
Haur Jakub Kazimierz 95, 99
Henry Robert 252
Henryk IV, książę wrocławski 83
Henryk Suza 115–116, 128
Henryk z Wierzbnej, biskup krakowski
81–84
Herburt Fryderyk (Fridrusz) 202, 204
Hermagoras 56
Hermogenes z Tarsu 56, 59, 60
Hiršmencl Kristián Bohumír 135, 139
Homer 46, 102, 104–105, 107, 112, 220–
221
Hone William 252, 254, 257
Hoppius David 249–255, 257, 258
Horacy (Quintus Horatius Flaccus) 38,
42, 63, 105, 111, 210, 220, 250–255,
257–258
Horálek Karel 134, 147
Hořká Ludmila 135, 140, 144
Huba Jakub, zbójnik 238
Hutyra Balcer, zbójnik 245
Hykl Cyril 140

I

Innocenty III, papież 88
Innocenty XI, papież 179
Izajasz Boner 121, 125
Izokrates 56

J

Jaceszek Michał 173, 175
Jan Chrzyciel 119
Jan Kazimierz Waza, król 39
Jan Muskata, biskup krakowski 83
Jan Schwenkenfeld OP 83–85, 87–88, 90
Jan XXII, papież 83
Jan z Kęt (Jan Kanty), św. 125–126, 129, 177–185, 187–190, 192–196
Janicka-Krzywda Urszula 238, 242–244, 246
Janicki Marcin A. 198, 200, 238, 242, 243, 244, 246
Jasiński Zygmunt 66–67, 77
Jasník Adolf 144
Jaworski Karol 229, 232
Jazłowiecki Jerzy 197
Jeżyk Marcin, zbójnik 239
Jędras Marek 186, 191, 193
Jędrzejewicz Wacław 73
Józef II Habsburg 150
Józef od Matki Bożej Kalasancyjusz, św. 124, 129
Józef z Kopertynu 122–123, 129
Junker Ullrich 69
Juřina Věnceslav 144–145
Juvenalis (Decimus Iunius Iuvenalis) 251

K

Kaczmarzyk Izabela 10, 66–67, 76–78
Kadłubek Wincenty 9, 64
Kaliszewski Andrzej 46, 61
Kamieńska Anna 211, 220
Kamler Marcin 237–239, 241, 244, 246
Karol XII Wittelsbach 150
Karpiński Adam 98–99, 225, 232
Karpiński Andrzej 237, 246
Kastelik Agnieszka (zob. Kastelik-Herbuś Agnieszka)
Kastelik-Herbuś Agnieszka 236, 238, 246
Katarzyna Sydonia 149
Katullus (Catullus Gaius Valerius) 182
Kazimierz II Cieszyński 149
Kellner Adolf 140
Kennedy George A. 52–53, 56–59

Kiciński Bruno 210–211, 220
Kita Małgorzata 46, 60
Kitowska-Lysiak Małgorzata 187, 193
Klapuch František 144
Klemens X, papież 179
Klemens XII 124–125, 129, 180
Klemensiewicz Zenon 153, 155
Klimczak Wojciech, zbójnik 240
Knapiński Ryszard, ks. 187, 193
Kniaźnin Franciszek Dionizy 94
Knosała Jan, ks. 67, 77
Kochanowski Jan 9, 93, 99, 198–199, 201, 204, 206–207, 223–233
Kochowski Wespazjan 38, 42
Kocur Mirosław 47, 50, 60
Koehler Krzysztof 95, 99, 198, 206
Kohut Janusz 169, 171
Kolda (Colda) z Koldic OP 83
Kolejnik Dominika 42
Komenda Magdalena 203, 206
Komła Łukasz 172
Komoniecki Andrzej 175, 235–248
Komornicka A.M. 56, 60
Korczyński Kasjan 122–123, 129
Kosiński Rafał 237, 247
Kostkiewiczowa Teresa 225, 230–232
Kotarska Jadwiga 226, 232
Kotarski Edmund 54, 60
Kowalska Alina 153, 155
Kowalski Piotr 236, 239, 243–246
Kožmian Andrzej Edward 186, 192
Králík Oldřich 141–142, 145
Krasiński Zygmunt 210
Krawiec-Złotowska Krystyna 91, 99
Krotofil Anna 76–77
Krókowski Jerzy 38, 42, 211, 220
Kruczkiewicz Bronisław 209, 210
Krywult Anna 42
Krzywy Roman 30, 40, 42, 201, 203–206
Krzyżanowski Julian 39, 42
Krzyżek Urban 241
Książek-Bryłowa Władysława 97–99
Kubín Josef Štefan 135, 140
Kucharski Andrzej 180, 193
Kuchowicz Zbigniew 236, 238, 242, 246

Kukulski Leszek 91–99
Kulawik Adam 45, 60
Kulda Beneš Metod 135
Kwintylian (Quintilianus Marcus Fabius)
53, 56

L

Lada Wojciech 173, 175
Lameński Lechosław 187, 193
Langauer Włodzimierz 47, 59, 60
Lausberg Heinrich 53, 60
Lazecký František 140
Lehr–Spławiński Tadeusz 153, 155
Leonidas 205
Lepszy Kazimierz 179–180, 194–195
Leszczyński Rafał 181, 187, 192–193
Leśniak Kazimierz 51, 59
Lewis George E. 170
Libanios 57, 60
Lichański Jakub Zdzisław 22, 54, 60,
191, 193–194
Lissa Zofia 162, 175
Löw Reinhard 103, 112
Lubelska Elżbieta 47, 59
Lubomirski Jerzy 180
Lubos Arno 133
Lurker Manfred 120, 129, 229, 232
Luter Marcin 33, 35, 37, 149

Ł

Łeńska-Bąk Katarzyna 243, 246
Łysohorský Ondra 144

M

Machar Josef Svatopluk 143
Machelska Anna 42
MacIntyre Alasdair 103, 112
Macioti Maria Immacolata 225, 232
Madej Grzegorz 191, 193
Majewski Paweł 47, 59, 60
Majkowski Józef SJ, ks. 185
Makowski Szymon (Stanisław), ks. 180,
193, 195
Malicki Jan 8–15, 29, 38, 42–43, 54, 61,
91, 93, 99, 133, 147–148, 159, 162, 175,
180, 193, 235, 246

Malicki Marian 182
Mallarmé Stephane 143
Małecki Bartłomiej 126, 128
Maniewska Danuta 29–30, 42–43
Marek, św. (ewangelista) 118
Maria Ludwika, królowa 39
Markiewicz Henryk 54, 60
Martínek Vojtěch 143, 145
Maryja (matka Jezusa) 123–124, 129, 153,
185–186, 188
Mateusz z Krakowa 186, 193
Mazepa Iwan 30
Mazurkiewicz Roman 162, 175
Mączyński Jan 64
Medway Peter 56, 61
Melanchton Filip 54
Merecki Jarosław 103, 112
Mew James 251
Meyer Eduard 209
Michalski Maciej 160, 175
Michałowska Teresa 32, 42–43, 54, 60,
64, 78, 101, 106, 110, 112
Michejda Tadeusz 73
Mickiewicz Adam 160, 210
Micraelius Johannes 251, 253, 257
Miczek Wojciech, zbójnik 243
Mieszkowski Tadeusz 32, 43
Mikołaj de Pencwynsdorph, notariusz 87
Mikołaj Hypodinet (Haspodyniec) OFM
83
Mikołaj z Koźła 135
Mikołaj z Myry 56
Mikołajczak Aleksander Wacław 191, 193
Mikołajczyk Marian 236–237, 239, 243–
244, 246–247
Mikulska Zofia 30, 43
Mikulski Tadeusz 30, 42–43
Miodońska-Brookes Ewa 45, 60
Misłenta Coelestinus 250
Mleczo Michał 67
Moczydłowski Józef 210
Monavius Jacob 253–254, 257
Morsztyn Hieronim 38
Mrowcewicz Krzysztof 202–204, 206
Mstowski Mikołaj 182, 185–186

Muczkowski Józef 182, 194

Muthman Jan 150–157

Mzyk Agnieszka 42

N

Naborowski Daniel 38

Najmanowicz(z) Jakub 179, 193

Nanker, biskup krakowski i wrocławski
84

Němcová Božena 135

Neumann Stanislav Kostka 143

Neuwirth Vladimír 138

Nieć Mateusz 49

Nitsch Daniel 139

Norwid Cyprian Kamil 160

Nowak Katarzyna 42

Nowaszczyk Jarosław 54, 59

Nyman Michael 171

O

Obrębski Andrzej 210, 220

Ochmański Władysław 238, 246

Okoń Jan 54, 60, 201, 206

Olszański Grzegorz 173–175

Ondrusz Józef 140

Opacki Ireneusz 45, 60

Opaliński Łukasz 180

Opatoviusz (Opatowczyk) Adam 125–
126, 129, 177, 193

Opelík Jiří 145

Orlewski Rafał 181, 192, 195

Orten Jiří 142

Osędowski (Ossędowski) Stanisław 182,
194

Ossowska Maria 200, 206

Ostravický Čechoslav 143

Ostrowska Ewa 161, 175

Otwinowska Barbara 32, 42–43, 225,
228–229, 232

Otwinowski Walerian 210, 220–221

Overadt Peter 187–188

Owidiusz (Publius Ovidius Naso) 106,
209–211, 213, 220–221

Ozorowski Edward, biskup 180, 193

P

Pachciarek Paweł 32, 43

Palacz Tomasz 29, 43

Palej Semen 30

Papaj Jarosław 168–169

Papaj Joanna Katarzyna 168–169

Paprocki Bartosz 197–198

Partyka Joanna 64, 78

Pavera Libor 136, 147–148

Pawlak Wiesław 98–99, 191, 193

Pelc Janusz 93, 99, 198, 206, 225, 228–
229, 232

Pepe Cristina 45, 60

Peregryn z Opola OP 81, 83–88, 90

Perelman Chaim 52–53, 55, 60

Piekarski Kazimierz 191, 193

Pilarczyk Franciszek 184, 194

Pilat Roman 209

Piłsudska Aleksandra 73

Piłsudski Józef 73

Piotr z Werony OP, św. 86

Piotr, św. 86, 122

Pitronová Blanka 150, 156

Platon 51, 101, 104–105, 107, 112

Plezia Marian 102, 112

Pliszka Marcin 178, 195

Pluciński Andrzej 240

Płonka-Syroka Božena 66, 77

Podbielski Henryk 55–57, 59, 60

Polák Josef 144

Polívka Jiří 135, 137, 147

Pollak Roman 29, 42

Poniatowski Stanisław August 67

Portasz Martyn, zbójnik 239–240, 242

Porter Stanley E. 52, 56, 59

Pospíšilová Jana 139, 147

Potocki Wacław 8, 9, 63, 91–100

Póltawski Andrzej 103, 112

Prasek Vincenc 135, 137

Pruszcz Piotr Hiacynt 177, 194

Pryll Tomasz 69, 78

Przetocki Hiacynt 10, 29, 31, 34–38,
41–44

Przyboś Adam 180, 194

Przyklenk Joanna 64, 70, 78

Pseudo-Longinus 105, 111
Puchalska-Dąbrowska Bernadetta 91, 99
Puchała Agnieszka 181, 192, 195
Pułaski Kazimierz 197–198, 202
Pustka Arnošt 137
Putanowicz Józef Alojzy 178, 190, 194

R

Raclavská Jana 152–153, 155–156
Radziwiłł Krzysztof 92
Rahner Karl 32, 43
Regiewicz Adam 10, 161, 166, 175
Rej Mikołaj 54, 60, 198, 228, 232
Rhete Georg 251
Rhodes Peter J. 50, 60
Rimbaud Arthur 143
Rodak Jan 25, 178–182, 185, 186, 188, 190, 192, 194–196, 246
Rogaliński Franciszek 121–122, 129
Rolska-Boruch Irena 187, 193
Romilly Jacqueline de 48, 60
Rosolecki Franciszek 124, 129
Rospond Stanisław 154, 156
Rostafiński Józef 29, 43
Rott Dariusz 10, 91–99
Rožňák Adolf 144
Roźniatowski Tadeusz 39, 42
Różewicz Tadeusz 11, 147
Rufus z Peryntu 54
Rusinowska Barbara, zbójniczka 237
Russell David 57, 60
Ryba Jan 147
Rybus Henryk, ks. 186–187, 194
Ryś Grzegorz 162, 175
Rzewski Frederic 170–171

S

Sacha-Piekło Małgorzata 226, 232
Šajtar Drahomír 133–135, 137, 141–148
Šalda František Xaver 141–146
Salichová Helena 135, 140
Salmonowicz Stanisław 50
Sarbiewski Maciej Kazimierz SJ 98, 101–113, 191, 193–194, 253–255
Sarnowska-Temeriusz Elżbieta 32, 42–43, 101, 103–104, 112

Satke Antonín 133–141, 144, 147, 148
Satková Vlasta 141
Schaeivius Heinricus 250
Schild Hans Jurgén 46, 60
Schneider Stanisław 209–211, 220–221
Seifert Jaroslav 147
Sęp Szarzyński Mikołaj 197–207
Shippey Tom 160, 175
Siekielowicz Albert 190
Sienkiewicz Henryk 160
Siliuk Anatolij 30
Simmons John 160
Sinko Tadeusz 105, 111, 205–206, 210
Skimina Stanisław 102, 109, 112
Skwara Marek 54, 59
Skwarczyńska Stefania 45, 60, 210, 220
Sláma František 135
Sloane Thomas O. 46, 61
Słowacki Juliusz 160, 210
Směja Fran 144
Šmíd Zdeněk 144
Smolka Josef 137
Smuda Marek 67, 78
Sokolski Jacek 228, 232
Sokołowska Jadwiga 38, 43
Sopatros (retor) 57
Sosna Władysław 149, 150, 155–156
Sova Antonín 143
Spaemann Robert 103, 112
Sroka Bronisław 240, 246
Stabryła Stanisław 211, 220
Stadnicki Stanisław 180
Stankiewicz Jerzy 237, 246
Starnawski Jerzy 209–210, 220
Stavař Jan 135
Steiger Johann Anselm 253
Steinmetz Jan 155
Stolaříková Věra 147
Strawiński Igor 169
Strus Jakub 198
Strus Stanisław 197–205, 207
Stryjewicz Sebastian 122
Stuchlik-Surowiak Beata 203, 206
Sušil František 135
Sütterlin Ludwig 67

Szastyńska-Siemion Alicja 182, 194
Szczech Bernard 67, 77
Szczepan, św. 116–117, 128
Szczepaniak Marek 74
Szczotka Stanisław 238, 247
Sztandara Magdalena 243, 246
Szydłowska Joanna 65, 78
Szymanowski Adam 32, 42

Ś

Ślęk Ludwika 98, 99
Świegocki Kazimierz 181, 194
Świerczek Jędrzej, zbójnik 241
Świerczek Maciej, zbójnik 241
Świerczyńska Elżbieta 182, 194

T

Tagowski Bartłomiej 68
Talik Malcher, zbójnik 240
Tatara Marian 45, 60
Tazbir Janusz 199, 206
Telingerová Dagmar 147
Teodor z Gadary 56
Teon z Aleksandrii 56
Thorley John 50, 60
Tille Václav 135, 137
Tlalka Grzegorz, zbójnik 244
Toman Karel 147
Tomasik Tomasz 161, 175
Tomášková Zdeňka 144
Tomasz z Akwinu, św. 107, 112
Toop David 174
Tosch Frank 66–67, 77
Truchim Stefan 68
Trzciński Tomasz 169–171
Trzcionkowski Lech 47, 50, 59, 60
Trzynadłowski Jan 45, 54, 60
Tułowiecka Agnieszka 29, 42–43
Tylkowski Nepomucen 68
Tyrchan Grażyna 74
Tyszkowski Witold 189, 193

U

Ueding Gert 46, 60
Ulicka Danuta 46, 59
Urban Wacław 179, 195

Urbanec Jiří 144–145
Urbaniec Antoni 235, 246
Urbanik Adam 42
Urbańczyk Stanisław 153, 155
Urbański Piotr 10, 191, 193–194, 249, 253–254, 257
Uszyński Jerzy 46, 60
Utz Richard 160, 175

V

Váchala František 140
Vašica Josef 136, 147
Vavřík Zdeněk 144
Vážný Václav 136
Verlaine Paul 143
Vico Giambatista 101, 112
Vidal-Naquet Pierre 47, 60
Vochala Joža 144–145
Volkman Richard 54, 61
Vorgrimler Herbert 32, 43
Vrta Leopold 141, 147
Vyhlídal Jan 135

W

Wacłęga Jan (zob. Jan z Kęt)
Wacław III Adam, książę 149
Walecki Wacław 230, 232
Walter Axel E. 253, 257
Walzer Arthur E. 52, 61
Wanicowa Zofia 178, 195
Warner Daniel 170, 175
Wądołny-Tatar Katarzyna 225, 232
Wehrmann Martin 250, 257
Weintraub Wiktor 30, 43
Wergiliusz (Publiusz Wergiliusz Maro) 102, 107, 109, 111–112, 210, 220–221
Węclewski Zygmunt 209
Węcowski Marek 47–49, 59, 60
Węgrzynowicz Antoni 123–125, 130
Whitehead Colon 173
Wicher Władysław, ks. 180, 195
Wichniewicz Rafał 74, 78
Wichowa Maria 210, 220
Wigura Stanisław 72
Wilczek Piotr 54, 61, 180

Wilkoń Aleksander 54, 119, 130
Wincenty a Paulo 121, 128
Windakiewicz Stanisław 199, 201, 205, 206
Winther Jurgen Valentinus 250
Wipszycka Ewa 48–49, 59
Wiśniewski Mateusz 164
Witczak Tadeusz 29–30, 42–43
Witwicki Władysław 105, 112
Władysław Łokietek, król Polski 83
Wojciechowski Daniel, ks. 179, 180, 195
Wojnowski Jan CSSR, ks. 185, 195
Wolicki Aleksander 48–49, 59
Wolińska Olga 46, 61
Wolny-Zmorzyński Kazimierz 46, 61
Workman Leslie 160, 175
Wozaczyńska Małgorzata 161–162, 175
Wujkowski Stanisław Kostka 126–127, 129
Wyczawski Hieronim Eugeniusz OFM, ks. 180, 193
Wyrzykowski Andrzej 159, 175

Z

Zabłocki Stefan 249, 257
Zacharias Paulus 250

Zalewski Ludwik, ks. 187, 195
Zamojski Jan 92
Zámrský Martin Filadelf 139
Zań Grzegorz, zbójnik 239
Zarefsky David 46, 61
Zasadius Samuel Ludwik 153–156
Závada Vilém 143, 145, 147
Zawadzki Roman Maria 178–180, 182, 188–189, 191–192, 194–195
Zdziewojski Grzegorz Jan z Łasku, ks. 177, 179, 181–196, 246
Zebrzydowski Mikołaj 180
Zeller David 69–70, 77–78
Ziejka Franciszek 177
Ziemba Kwiryna 204, 206
Zimmerman Eugenia N. 56, 61
Ziomek Jerzy 54, 61
Ziontek Artur 178, 195
Zobačová Andrea 139, 147
Zogata Jindřich 140

Ż

Żebrowski Jakub 210, 220, 221
Żołędź-Strzelczyk Dorota 67–68, 77
Żukowska Kazimiera 38, 43
Żwirko Franciszek 72

Noty o Autorach i Redaktorach naukowych

Teresa Banaś-Korniak – doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny w Instytucie Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opacskiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej zainteresowania naukowe obejmują literaturę i kulturę polską wieków dawnych (średniowiecza, renesansu i baroku) oraz ich ślady we współczesnej kulturze. Jest autorką czterech książek autorskich oraz ponad sześćdziesięciu artykułów naukowych, szkiców, recenzji – drukowanych w książkach zbiorowych i czasopismach literackich; publikowała między innymi na łamach: „Ruchu Literackiego”, „Pamiętnika Literackiego”, „Odrodzenia i Reformacji w Polsce”, „Napisu”, „Zagadnień Rodzajów Literackich”, „Literatury Ludowej”. Jest współredaktorką naukową kilku zbiorowych monografii wieloautorskich. Wybrane monografie autorskie: *Tren polityczny i funeralny w poezji polskiej lat 1580–1630* (Katowice 1997); *Pomiędzy tragicznością a groteską. Studium z literatury i kultury polskiej schyłku renesansu i wstępnej fazy baroku* (Katowice 2007); *Wokół „Trenów” Jana Kochanowskiego. Szkice historycznoliterackie* (Katowice 2016).

Agnieszka Budzyńska-Daca – doktor habilitowany nauk humanistycznych, adiunkt w Instytucie Polonistyki Stosowanej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik Zakładu Retoryki i Mediów. Autorka, współautorka i redaktorka trzech podręczników do kształcenia retorycznego: *Retoryka* (Warszawa 2008), *Erystyka czyli O sztuce prowadzenia sporów: komentarze do Schopenhauera* (Warszawa 2009) oraz *Ćwiczenia z retoryki* (Warszawa 2010). Wiceprzewodnicząca Polskiego Towarzystwa Retorycznego. Autorka kilkunastu publikacji naukowych poświęconych retoryce, w tym monografii autorskiej *Retoryka debaty* (Warszawa 2015). Redaktorka monografii zbiorowej *20 lat polskich telewizyjnych debat przedwyborczych* (Warszawa 2016).

Izabela Kaczmarzyk – doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Katedrze Dziedzictwa Kulturowego Polski Akademii Ignatianum w Krakowie. Zajmuje się dziedzictwem kulturowym Śląska. Opublikowała monografie: *Adam Gdaczusz. Z dziejów kaznodziejstwa śląskiego* (Katowice 2003) i *W cieniu mitu. Rzecz o Karolu Goduli* (Ruda Śląska 2007) oraz liczne artykuły w tomach zbiorowych i czasopismach naukowych.

Marcin Kielbus – magister filologii polskiej, nauczyciel języka polskiego i historii. Mediewista. Autor artykułów naukowych, m.in.: *Między retoryką a wyobraźnią. Kazania Peregryna z Opola* (w: *Fundamenty średniowiecznej Europy*, red. Ż. Sztylec i in., Pelplin 2013); *Struktury emocji. 'Imagines agentes' w kazaniach Peregryna z Opola* (w: *Kaznodziejstwo średniowieczne – Polska na tle Europy. Teksty, atrybucje, audytorium*, red. K. Bracha, Warszawa 2014); *Faktografia a dydaktyka – „balneum” i „sordes” w „Rocznikach” Jana Długosza* (w: *Odczytywanie Długosza*, red. K. Janus, B. Łukarska, E. Hak, Częstochowa 2016); *„Święty głupiec” w chrześcijaństwie w świetle literatury polskiego średniowiecza* (w: *Odmienność w kulturze*, red. A. Rzepkowska, Toruń 2017).

Weronika Kocela – doktor nauk humanistycznych. Jej zainteresowania badawcze obejmują kulturę medyczną oraz literaturę i kulturę staropolską. Autorka artykułów naukowych, m.in.: *Medycyna i literatura: obraz człowieka chorego w „Żywocie człowieka poczciwego” Mikołaja Reja* („Medycyna nowożytna. Studia nad historią medycyny” 2011, t. 17); *Brzuchu obmierzły! Przez twoją to sprawę, pochlebca sprzedał wolność za potrawę – o skutkach niewłaściwego odżywiania się w osiemnastowiecznych poradnikach medycznych* (w: *Kultura jedzenia. Jedzenie w kulturze*, red. M. Błaszewska, Kraków 2014); *O kobiecie i dla kobiety. Cięża, opieka okołoporodowa, macierzyństwo w świetle dziewiętnastowiecznych poradników medycznych* (w: „Portret kobiety”. Polki w realiach epoki, t. 2, *Życie prywatne Polaków w XIX wieku*, red. J. Kita, Łódź–Olsztyn 2014); *O zaleceniach i przestrożach dla przyszłych matek w poradnikach medycznych z II połowy XVIII wieku* (w: *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2015); *Choroby odzwierzęce w świetle polskich poradników medycznych z II połowy XVIII wieku* (w: *Leki i choroby odzwierzęce*, t. 1, red. L. Wdowiak, B. Płonka-Syroka, A. Syroka, Wrocław 2016).

Jacek Kwosek – doktor nauk humanistycznych, adiunkt w Instytucie Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zajmuje się zagadnieniami z pogranicza historii literatury, retoryki, filozofii i teologii, zwłaszcza poetyką Macieja Kazimierza Sarbiewskiego. Autor książek: *Erystyka czyli O sztuce prowadzenia sporów: komentarze do Schopenhauera* (wspólnie z Agnieszką Budzyńską-Dacą, Warsza-

wa 2009), *Kategoria miłosierdzia w kazaniach księdza Piotra Skargi* (Katowice 2013).

Beata Łukarska – doktor nauk humanistycznych, historyk literatury, teolog, wykładowca w Zakładzie Literatury Antycznej i Staropolskiej Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Jej zainteresowania badawcze obejmują: literaturę staropolską (przede wszystkim średniowiecza i baroku), historię duchowości, tradycję chrześcijańską w kulturze i piśmiennictwie polskim, kulturę i duchowość innych tradycji religijnych.

Autorka kilkudziesięciu artykułów naukowych oraz monografii: *Piętnastowieczne polskie pieśni maryjne wobec kultury duchowej średniowiecza* (Częstochowa 2014). Opracowała edycję krytyczną *Listów mistycznych o. Jana od Jezusa i Maryi (Dokument sztuki przekładowej z XVII wieku ze zbiorów rękopisów Biblioteki im. Ossolińskich we Wrocławiu)*, Częstochowa 2015.

Libor Pavera – profesor zwyczajny, doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor wizytujący Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej. Związany był też z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, Uniwersytetem Śląskim w Opawie, z uczelniami w Pradze (VŠH a VŠE w Pradze), na Słowacji (Nitra, Ružomberok, Prešov), na Węgrzech (Pilišská Čaba) i w Słowenii (Maribor). Zajmuje się teorią i historią literatury, mediami, historią kultury, historią pedagogiki oraz „śląskiem literackim”.

Oprócz monografii wydanych w Republice Czeskiej (*Josef Vařica: Pokus o portrét*, Opava 2001; *Slovo–paměť–tradice*, Opava 2001; *Profilý–přiběhy–osudy*, Ostrava 2005 i in.) opublikował również monografię w języku rosyjskim (*Текст, жанр и интерпретация*, Moskwa 2007). Redaktor czasopism naukowych (np. „Alternativa”, „Świat Słowian”) oraz monografii zbiorowych (np. *Romantismus v české a polské literatuře*, Opava 2000; *Sv. Vojtěch v české a polské literatuře a umění*, Opava 1997; *Postmodernismus v české a slovenské literatuře*, Opava 2003; *Architektura textu*: Fr. Vřetička, Praga 2012; *Challenges for foreign philologies. Interdisciplinarity and new teaching methods*, t. 2, Bielsko-Biała 2011; *Literární vědec, historik, folklorista*: Jiří Fiala, Praha 2016; *Polonistka a bohemistka Marie Sobotková*, Praha 2017 i in.). Współtwórca międzynarodowego projektu łączącego nauki humanistyczne i ekonomiczne *Marketingová a mediální komunikace dnes*.

Jana Raclavská – doc dr hab. w Zakładzie Polonistyki Uniwersytetu Ostrawskiego. W 1997 r. obroniła pracę doktorską na Uniwersytecie Palackiego w Ołomuńcu na temat *Język polski na Śląsku Cieszyńskim w XIX wieku*. Kontynuowała prace badawcze na historią polszczyzny cieszyńskiej i w roku 2002 uzyskała stopień docenta (dr hab.) na podstawie książki *Historia języka polskiego na Śląsku Cieszyńskim do roku 1848*. W trakcie pracy na uczelni ostrawskiej skupiła wokół

siebie grono młodych pracowników naukowych i doktorantów, którzy – jako wynik grantu przyznawanego młodym pracownikom nauki – w roku 2015 pod jej kierownictwem wydali publikację *Pes v jazyce a myšlení. Sonda do slovanské frazeologie a idiomatiky*. Najnowszą pozycją książkową Jany Raclavskiej jest *O przestrzeni, wodzie i kolorach w prozie Wiesława Adama Bergera (z wyborem jego nowel)*. Pomimo wielu zagadnień będących w sferze zainteresowań autorki najwięcej uwagi poświęca ona nadal polszczyźnie cieszyńskiej, publikując z tego zakresu artykuły i rozdziały w monografiach.

Adam Regiewicz – doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny w Instytucie Filologii Polskiej Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, kierownik Zakładu Teorii Literatury oraz Pracowni Komparatystyki Kulturowej. Zajmuje się badaniem zjawisk na pograniczu literaturoznawstwa i komparatystyki kulturowej, m.in. transkulturowym badaniem średniowieczności, antropologią i kulturą współczesną (badanymi w perspektywie chrześcijaństwa jako paradygmatu kulturowego Europy i jego kryzysu w dobie sekularyzmu), semiotyką i antropologią audiowizualności oraz nowych mediów.

Do jego najważniejszych prac należy zaliczyć monografie: *Mediewalizm wobec zjawisk audiowizualnych i nowych mediów* (Warszawa 2014); *Poza horyzontem. Eseje o sztuce czytania (Ćwiczenia z poszukiwania sensu)*, Kraków 2015; *Kerygmaticzne figury interpretacji* (Kraków 2016); *Pomiędzy zbrodniami. Komparatystyka na tropie kryminału* (Gdańsk 2017) oraz serie wydawnicze: „Audio-wizualne aspekty kultury w ponowoczesności” i „Kulturowa historia odgłosów”.

Jan Rodak – doktor nauk humanistycznych; od 1997 zajmuje się badaniami nad ocalałą materialną spuścizną ks. Grzegorza Jana Zdziewojskiego z Łasku. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół zagadnień barokowej ambony oraz zbójnictwa góralskiego na Żywiecczyźnie. Pisze i publikuje w polskich i zagranicznych wydawnictwach naukowych. Jest autorem kilkudziesięciu artykułów, a także tłumaczem i edytorem poezji łacińskojęzycznej oraz staropolskich tekstów kazaniowych. Do jego najważniejszych publikacji książkowych należą: *Grzegorz Jan Zdziewojski z Łasku. Człowiek – dzieło – recepcja. Studium biograficzne* (Katowice 2010); *Schola et ambona. Z dziejów kaznodziejstwa i duszpasterstwa parafialnego w kościele pisarzowickim (do roku 1680)*, Bielsko-Biała 2012; *Tolle lege. Ze studiów nad dawną książką* (Katowice 2013); *Stanisława Osędowskiego „Laury dla Zdziewojskich”* (Kraków 2013); *Architektura i dzieje kościoła pw. św. Jana Kantego w Kętach* (Kęty–Kraków 2014); *„Podziękowanie” Grzegorza Jana Zdziewojskiego z Łasku* (Kraków 2015); *Kościółek pw. Nawiedzenia NMP w Thuczani (Z dziejów zapomnianego kościółka wotywnego na tłuczańskim nawsiu)* (Kraków 2016); *W cieniu legendy św. Jana z Kęt. Święty Jan Kanty w życiu i w materialnej spuściznie ks. Grzegorza Jana Zdziewojskiego z Łasku* (Kraków 2017). Jako edytor wydał także rękopiśmienne *Kazania za kołędę miane*

w kościołach parafialnych wilamowickim i pisarzowickim w roku 1643 oraz 1644 Grzegorza Jana Zdziejewskiego z Łasku (Kraków 2018).

Mariola Rokicka – doktor nauk humanistycznych. Jej zainteresowania badawcze obejmują: zjawiska z pogranicza literatury i kultury, początki polskiej prasy, kulturę sarmacką. Autorka artykułów naukowych, m.in.: *O najstarszej polskiej książce kucharskiej. Prolegomena (ze zbiorów Biblioteki Śląskiej)* („Książnica Śląska” 2001/2003, t. 28); *Gazety ulotne o klęskach żywiołowych – o wariantowości ich schematu kompozycyjnego* (w: *Staropolskie teksty i konteksty*, t. 4, Katowice 2003); *Różnice w modelu genologicznym nowin o „wzięciu” Smoleńska* (w: *Staropolskie teksty i konteksty*, t. 5, Katowice 2004); *Między eposem a pieśnią ludową – o odmianach rymowanych gazet ulotnych* (w: *Staropolskie teksty i konteksty*, t. 6, Katowice 2006).

Dariusz Rott – profesor doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny w Instytucie Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Absolwent Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1989) oraz Instytutu Dzierżawina w Petersburgu (2016). Profesor wizytujący na Uniwersytecie św. Cyryla i Metodego w Trnawie na Słowacji (2010–2015) oraz w Collegium Civitas w Warszawie (2014–2015). Autor, redaktor naukowy i edytor około 30 książek, kilkuset artykułów i recenzji z zakresu kultury dawnej, retoryki, związków kulturowych polsko-czeskich, podróżopisarstwa, dziennikarstwa i komunikacji społecznej oraz marketingowej, zagadnień współczesnej oświaty i szkolnictwa wyższego. Wykładał gościnnie m.in. na następujących uczelniach: Università Degli Studi Di Bari Aldo Moro w Bari; Università Degli Studi Di Napoli „L’Orientale” w Neapolu; Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. Łomonosowa w Moskwie; Uniwersytet Sofijski im. św. Klemensa z Ochrydy w Sofii; Uniwersytet Islandzki w Reykjavíku. Przewodniczący Rady Naukowej Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej w Katowicach, dyrektor Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Fundacja Uniwersytetu Śląskiego.

Kalina Sikora – doktor nauk humanistycznych. Zajmuje się poezją współczesną. Autorka książek: *Oblicza ludzkiej egzystencji. Kreacja przestrzeni życia w twórczości Józefa Barana* (Katowice 2012) oraz *Sen wieloraki. O poezji Ludmiły Marjańskiej* (Katowice 2015).

Beata Stuchlik-Surowiak – doktor habilitowany nauk humanistycznych, adiunkt w Instytucie Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół literatury i kultury staropolskiej oraz śląskiej, historii obyczajów i zagadnień związanych z rolą kobiety w epokach dawnych.

Autorka kilkudziesięciu artykułów naukowych oraz książek: *Obraz małżeństwa w „antyfeministycznych” utworach Bartosza Paprockiego na tle obyczajowych, religijnych oraz literackich zjawisk XVI i pierwszej połowy XVII wieku* (Katowice 2016); *Od Długosza do Internetu. Rzec o królowej Jadwidze* (Kraków 2013); *Barokowe epitalamium śląskie. Kobieta, małżeństwo, rodzina* (Katowice 2007).

Piotr Urbański – profesor doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor zwyczajny w Instytucie Filologii Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Neolatynista, historyk literatury, operolog, edytor, publicysta muzyczny. Zajmuje się poezją łacińską XVII wieku, zwłaszcza twórczością Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, kulturą literacką jezuitów, filipinów oraz benedyktynów, a także kulturą literacką Szczecina oraz studiami operowymi. Wydał m.in. książki: *Natura i łaska w poezji polskiego baroku (okres potrydencki). Studia o tekstach* (Kielce 1996), *Theologia fabulosa: commentationes Sarbievianae* (Szczecin 2000), *Casimir Britannicus. English Translations, Paraphrases, and Emulations of the Poetry of Maciej Kazimierz Sarbiewski* (Londyn 2008, 2010), *“David musicus” i inne studia z pogranicza tradycji antycznej i historii opery* (Kraków 2013).

Jest redaktorem i współredaktorem wielu tomów zbiorowych, m.in.: *Wątki stoickie w literaturze polskiego renesansu i baroku* (Szczecin 1999); *Retoryka na ambonie* (Kraków 2003); *Pietas Humanistica: Neo-Latin Religious Poetry in Poland in European Context* (Frankfurt am Main 2006); *Etos humanistyczny* (Warszawa 2010); *Od literatury do opery i z powrotem. Studia nad estetyką teatru operowego* (Toruń 2010); *Humanism in Polish Culture* (Frankfurt am Main 2011); *Opera wobec historii* (Toruń 2012); *Monastycyzm XV–XVIII wieku. Tradycja średniowieczna wobec wyzwań nowożytnego humanizmu* (Warszawa 2016), a także niemieckich i polskich zbiorów prac prof. Stefana Zabłockiego. Przebywał na stypendiach w Londynie, Cambridge, Florencji, Rzymie oraz Wiedniu.

Więcej o książce

Redaktor
Karolina Dohnalová (art. czeski)
Redaktor
Michał Noszczyk (art. polskie)

Projekt okładki
Halina Lerman

Korekta
Marzena Marczyk

Łamanie
Grażyna Szewczyk

Copyright © 2018 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-3415-8
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-3416-8
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 17,25. Ark. wyd. 18,0. Papier
offset. kl. III, 90 g Cena 40 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

[Kup książkę](#)